

Danmarks Omsætning med Udlandet af Landbrugets Produkter og Hjelpestoffer i Aaret 1907,

sammenlignet med Omsætningen i tidligere Aar,
af

Ekspeditionssekretær *N. C. Christensen*,
Statens statistiske Bureau.

II.

Kornvarer og Foderstoffer.

Danmarks Udgifter ved Købet af udenlandsk Korn og Foderstoffer have i de sidste to Aar været ekstraordinært store. Det samlede Indførselsoverskud steg i 1907 med $3\frac{1}{3}$ Mill. Kr., til Trods for at der i 1906 var en Forøgelse paa næsten 20 Mill. Kr. fra 1905 og paa over 31 Mill. Kr. i Sammenligning med Femaaret 1901—05. Værdien for Overskudsindførselen af Korn og Foderstoffer under eet siden 1890 har omfattet følgende Beløb:

1907	134.5	Mill. Kr.
1906	131.3	—
1905	112.1	—
1901—05 gnstl.	100.0	—
1896—00 —	66.0	—
1891—95 —	40.0	—

At Værdien viser sig højere i 1907 end i 1906, hidrører udelukkende fra *P r i s* forskydninger. 1906 er Kulminationsaaret med Hensyn til Indførselsmængde af Korn og Foderstoffer, medens Priserne for de fleste Sorter vare moderate. I 1907 steg Kornpriserne overordentlig stærkt. De danske Kapitelstakster for Afgrøden i 1907 vare saa høje, at der kun er et enkelt, ganske ekstraordinært Aar (1891) blandt de sidste 24 Aar, der fremviser højere Takster. Denne Stigning var selvfølgelig kun en Afspejling af Priserne paa Verdensmarkedet, de Priser, efter hvilke Danmark maa betale sit store Tilskud fra Udlandet af Korn og Foderstoffer.

Der var mange Aarsager, som medvirkede til at skabe ekstraordinære Forhold paa Korn- og Foderstofmarkedet i det sidst forløbne Aar. I Handelsberetningen for 1907 (S. 75) fremhæves følgende: Altfor megen Regn og Kulde baade paa denne Side og hinsides Atlanterhavet, forarsagende sen Saaningstid af Vaarsæden, daarlig Udvikling af Vintersæden i Nordamerika, samt i Europa besværlig og meget forsinket Indhøstning. Indre Uroligheder baade i Rusland og Donaulandene, endog med Hungersnød, Arbejdsstandsninger ved Udskebningspladserne med paafølgende Ophold af Skibene, ualmindelig lav Vandstand i Mellemeuropas Fløder med store Vanskeligheder ved Omladningerne.

Paa Opgørelsen over Danmarks Omsætning med Udlandet har Prisstigningen virket paa dobbelt Maade: Den har hæmmet Indførselen, saa at Importmængden i 1907 ikke er bleven saa stor, som den vilde være bleven med forrige Aars Priser, og den har forøget Udgifterne til den Import, som faktisk fandt Sted i Aarets Løb. Den sidste Faktor kan man direkte paavise i Statistikken og gøre op i Penge, idet man for Indførselsoverskudet i 1907 af hver enkelt Sort af Korn og Foderstoffer beregner Værdien med Priserne fra 1906 som Grundlag. — Resultatet af en saadan Beregning bliver 123 Mill. Kr., og da den faktisk udbetalte Sum ifølge Tabeloversigten S. 634 udgjorde 134½ Mill. Kr., skulde Prisstigningen altsaa have forvoldt Landet en Ekstraudgift paa 11 à 12 Mill. Kr.

Hertil skulde saa lægges det indirekte Tab, som Husdyrbruget har lidt ved, at de høje Priser have holdt en Del af de Raastoffer ude, som Producenterne under mere normale Prisforhold vilde have indført fra Udlandet, og som de gennem forøget Eksport af forædlede Produkter vilde have skaffet sig en yderligere Nettofortjeneste paa. Men her maa det erindres, at der baade i Mejeribruget og i Svineavl foregik et ekstraordinært stort Opsving i 1907; Prisstigningens hæmmende Indflydelse er altsaa bleven ophævet af de modsat virkende, gunstige Faktorer.

Tabel 2.
Merindførsel af Korn og Foderstoffer,
angivet i Millioner Pund.

	Brødkorn (indbefat. Tillæg for For- malings- svind o. l.)	Foder- korn	Klid	Oliekager (og Glu- tenfoder)	Ialt (Tillæget i Kol. 1 ikke medregnet)	
					den fak- tiske Mer- indførsel	gennem- snitlig aarlig)
	1	2	3	4	5	6
1907	509	905	118	857	2343	} 2337
1906	602	1068	130	765	2522	
1905	571	722	135	759	2145	
1904	690	775	93	682	2189	} 2046
1903	593	596	102	699	1939	
1902	586	707	152	603	2009	
1901	484	625	80	469	1627	} 1657
1900	345	805	94	397	1622	
1899	412	876	112	349	1722	
1898	350	885	104	276	1596	} 1447
1897	295	918	148	245	1589	
1896	357	489	147	180	1157	
1895	475	460	189	202	1309	} 1064
1894	391	455	210	165	1208	
1893	173	187	181	135	674	
1890-92	138	192	180	139	655	655
1887-89	229	82	214	126	660	660
1884-86	43	38	142	60	312	312
1881-83	÷ 71	÷ 11	74	43	70	70

Anm. Kol. 1 omfatter uformalet Rug og Hvede, Bælgæd og Boghvede, alle Sorter formalet Korn samt Malt (de to sidstnævnte omsatte til uformalet Kornvægt ved Tillæg for Svindet ved Formaling og Maltning). — Kol. 2, Foderkorn, omfatter uformalet Majs, Byg og Havre; den virkelige Merindførsel af Foderkorn er en Del større end de i Kol. 2 angivne Mængder, thi for det første benyttes en Del af den indførte Rug og Hvede til Foderbrug, og for det andet sker der ved Beregningen af Merindførselsvægten et Fradrag for den udførte danske Byg, der for den største Part er Maltbyg, ikke Foderbyg. — I Kol. 5—6, samlet Merindførselsvægt for Korn og Foderstoffer, er Formalingstillæget fra Kol. 1 udeladt, fordi det repræsenterer en Foderstofmængde, der faktisk ikke er gaaet ind i (resp. gaaet ud af Landet.

Kornpriserne i 1907 vare paa deres Højdepunkt hen i Efteraaret. Omtrent paa samme Tid — dels lidt før, dels lidt senere — indtraf der stærke Prisfald for mange af de vigtigste Varer udenfor Landbrugsomsætningen, og Slutningen af Aaret kendetegnedes mere eller mindre gennemgribende af Tilbageslaget mod den industrielle Højkonjunktur. Landbrugsomsætningen, og særlig den Del deraf, der er mest direkte afhængig af Naturforholdene, viste altsaa denne Gang, som oftere før, at den ikke er bunden til de økonomiske Perioder, der ellers med Regelmæssighed og Styrke gør sig gældende paa saa mange andre af Produktionens og Omsætningens Grene.

I Tabel 2 Side 636 findes en Oversigt over Indførselsoverskudet af Korn og Foderstoffer med Adskillelse mellem fire Hovedgrupper: Brødkorn, Foderkorn, Klid og Oliekager. Tabellen gaar tilbage til Begyndelsen af Firserne og omfatter derved ogsaa enkelte af de Aar, da Danmark endnu var et kornudførende Land. Af Handelsfoderstoffer, navnlig af Klid, har der dog endnu langt længere tilbage i Tiden været Indførselsoverskud.

Kol. 5 i Tabellen viser, at den samlede Vægt for Indførselsoverskudet af Korn og Foderstoffer under eet i 1907 var ca. 180 Mill. Pd. mindre end i 1906, men ca. 155 Mill. Pd. større end i 1904, det Aar, der forud for Kulminationsaaret 1906 stod med det højeste Indførselsoverskud. Nedgangen i Forhold til 1906 er en Følge af det gode Høstudbytte i det sidste Par Aar. I efterfølgende Tabel 3 (S. 638) ere Tallene for den samlede Merindførselsvægt af Korn og Foderstoffer i 1903—07 sammenstillede med Udbyttet af de vigtigste Høstafrøder i de samme Aar.

Ud fra Tabel 3 kunde man snarest finde det paa-faldende, at Indførselsoverskudet i 1907 ikke gik længere ned, end det faktisk blev Tilfældet, thi saavel Kornudbyttet som Hø- og Foderroeuudbyttet vare bedre end i de foregaa-

Tabel 3.

**Høstudbyttet sammenlignet med Indførselsoverskudet
af Korn og Foderstoffer.**

	1907	1906	1905	1904	1903
Merindførsel af Korn og Foderstoffer..... Mill. Pd.	2343	2522	2145	2189	1939
Høstudbytte af					
Hvede Mill. Pd.	238	227	222	234	243
Rug..... —	824	977	999	859	1002
Byg —	1167	1050	1007	1082	1111
Havre..... —	1581	1425	1158	1354	1460
Blandsæd..... —	564	518	474	508	533
Bælgsæd m. m. —	33	48	50	41	47
Kornudbytte ialt Mill. Pd. ...	4407	4245	3910	4078	4396
Hø..... Mill. Læs	3.90	3.82	3.23	3.24	3.42
Halm —	7.70	6.26	5.17	4.65	5.61
Foder- { Udbytte pr. Td. Ld. Tdr.	279	285	265	245	275
roer { Tørstofindhold pCt.	11.3	11.3	11.3	12.4	—

ende Aar; men man maa da tillige tage i Betragtning, at det store Opsving i Husdyrbrugets Produktion har nødvendiggjort et større Forbrug af Foderkorn end ellers.

Ser man paa hver enkelt af de fire Hovedgrupper i Tabel 2, finder man, at den ene af dem, nemlig Oliekager, ikke deltog i Nedgangen i 1907. Oliekageindførselen har næsten uden Undtagelse været stigende fra Aar til Aar. I 1907 var Stigningen endog særlig stor, nemlig 92 Mill. Pd., hvortil maaske de særlig høje Kornpriser have bidraget (skønt ogsaa Oliekageprisen gik noget op). Forøvrigt henlaa der ved Aarets Slutning betydelig større Oplag end ved Begyndelsen af Aaret, saa at Forøgelsen af Forbruget ikke er fuldt saa stor som den Stigning, Tabellen udviser.

For hver enkelt af Kornsorterne saavel som af Klid var Indførselen mindre end i 1906. For alle de fire danske Kornsorter maa man tilbage til 1900 eller 1901, før man træffer en mindre Indførsel end i det sidst forløbne Aar. Nedenstaaende Oversigt angiver Mængden for hver af Sorterne.

	1907	1906	1901—05 gnstl.	
	Mill. Pd.	Mill. Pd.	Mill. Pd.	
Hvede, uformalet, Indførseloverskud	135.1	215.7	170.0	
— formalet, —	64.7	55.3	54.6	
Rug, uformalet, —	213.1	236.1	259.0	
— formalet, —	14.8	20.2	23.6	
Havre, uformalet, —	37.7	64.7	56.7	
Byg, — {	Indførsel	46.5	128.3	174.7
	Udførsel	78.1	76.1	81.2
Majs Indførseloverskud	899.0	951.3	535.0	

Majsen er den af Kornsorterne, der i 1907 er gaaet forholdsvis mindst ned i Indførselsmængde, nemlig fra 951 til 899 Mill. Pd., eller kun ca. 5 pCt. Dette er saa meget mere paafaldende, som 1906 havde bragt en voldsom Stigning i Majsimporten, tildels under Paavirkning af en stærk Spekulation, hvis Følger bleve ret alvorlige for en Del af Importørerne. I 1907 holdt Spekulanterne sig mere fra Majsen, men tiltrods herfor og trods den gode Kornhøst baade i Aaret selv og dets Forgænger var Importmængden dog større end i de store Majsjaar i sidste Halvdel af Halvfemserne. — Indførselen i 1907 gik mere direkte til Provinsen end i 1906. Nedenstaaende Oversigt (der tillige omfatter den senere til Udlandet genudførte Majs) viser, at det kun var Indførselen til Kjøbenhavn, der blev væsentlig formindsket i 1907.

Indførsel af Majs,
angivet i Millioner Pund.

	Til Kjøben- havn	Til Provinsen			Til hele Landet
		Ialt	Heraf fra		
			Hamborg	øvrige Tyskland	
1901	260	361	105	8	621
1904	145	325	192	14	470
1906	373	653	168	24	1026
1907	265	647	177	135	912

Tabellen viser, at 30 à 40 pCt. af Majsimporten gaar over Kjøbenhavn, hvorfra den dels søværts, dels pr. Bane fordeles til de nærmere liggende Landsdele. Kjøbenhavns Andel i Importen har tidligere været større end i de sidste Aar. Indførselen udenom Kjøbenhavn kommer dels direkte fra Eksportlandene (Amerika og det sydøstlige Europa), dels over Hamborg og andre tyske Transit- og Mellemlandshandelspladser; disse tyske Pladser spille altsaa samme Rolle for en stor Del af Jylland og Øerne som Kjøbenhavn for sit Opland. I 1907 passerede ca. Halvdelen af Provinsens Majsindførsel Tyskland; særlig havde Bremen en usædvanlig stor Andel i Transitten.

Af Indførselen af de andre Kornsorter gaar der, navnlig af **B r ø d k o r n**, en noget større Del end af Majsen til Kjøbenhavn, bl. a. fordi denne Bys store Møller forbruge en forholdsvis stor Mængde fremmed Korn, medens Provinsmøllerne mere kunne forsyne sig fra de paagældende Egenes egen Avl. Forøvrigt tjener det indførte Brødkorn som Supplering af den danske Avl, ikke blot med Hensyn til Mængde, men for en Del ogsaa med Hensyn til **K v a l i t e t**, idet der navnlig indføres **H v e d e** med andre Egenskaber end den hjemmeavlede. — Endnu større Forskel er der mellem den indførte og den danske **B y g**. En stor Del af den danske Byg egner sig godt til Maltbyg, og der udføres ogsaa dansk Maltbyg til Udlandet (i Gen-

nemsnit af det sidste Tiaar 80 Mill. Kr.). Den indførte Byg gør derimod Tjeneste som Foderkorn; Importens Størrelse staar derfor i omvendt Forhold til Majsimporten. Nedenstaaende Oversigt angiver Indførselsmængden i Mill. Pd. af Byg og Majs i de sidste 15 Aar.

	1892	1893	1894	1895	1896	1897	1898	1899
Byg	15	89	404	349	88	101	92	42
Majs	273	151	105	93	429	849	852	914
	1900	1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907
Byg	19	63	116	181	308	206	128	47
Majs	816	601	622	441	466	546	951	899

Som det vil ses, er der i det lange Tidsrum kun betydningsløse Undtagelser fra den Regel, at naar Majsimporten gaar op, gaar Bygimporten ned, og omvendt, og at Maksimum for den ene Sort falder sammen med Minimum for den anden. Fraregnet ganske enkelte tidligere Aar er Majsen stadig den dominerende af de to. Byg i større Mængde kan normalt kun faas fra Rusland; Majs derimod fra Nordamerika, Sydamerika, Rusland og Donaulandene; svigter Majstilsførselen fra det ene Eksportomraade, er den ofte rigeligere fra det andet. Dette fremgaar af nedenstaaende Oversigt over Majsindførselen i 1907 og det foregaaende Femaar. Tabellen indeholder tillige en Oversigt over Oliekageindførselen; denne kommer hovedsagelig fra Amerika (især Bomulds-kager) og Rusland (især Solsikke-kager), men dernæst ogsaa fra Oliemøllerne i Frankrig, England og Tyskland.

Endnu skal anføres et Par Data om de Lande, hvorfra de andre Kornsorter indføres til Danmark. H v e d e hentes fra flere og tildels fjærnere liggende Eksportomraader end de andre tre Sorter. U f o r m a l e t Hvede indføres fra Nordamerika, Rusland, Mellemeuropa og, dels direkte, dels i Transit over tyske Pladser, fra Sydamerika, undertiden Indien og andre fjærne Pladser. F o r m a l e t Hvede kommer fra Nordeuropa og flere europæiske Lande. — R u g indføres fra Tyskland og Rus-

	Totalindførsel til Danmark i Mill. Pd.					
	1907	1906	1905	1904	1903	1902
Majs.						
Fra Nordamerika	287	759	406	139	222	47
— Argentina	19	29	6	»	»	»
— Rusland	184	29	2	71	54	431
— Donaulandene	81	10	»	41	»	108
over Hamborg	183	171	141	204	157	50
— øvrige Tyskland	152	24	27	14	7	18
— andre Lande	6	4	2	1	»	2
Totalindførsel . . .	912	1026	584	470	440	656
Heraf til Forbrug i Danmark	899	951	546	466	440	622
Oliekager.						
Fra Nordamerika	475	405	442	279	225	256
— Rusland	291	243	226	287	340	245
— Hamborg	18	16	11	22	16	15
— øvrige Tyskland	96	81	76	79	70	52
— Frankrig	21	35	21	54	54	36
— England	27	42	27	15	10	10
— andre Lande	3	4	7	3	5	1
Totalindførsel . . .	931	826	810	739	720	615
Heraf til Forbrug i Danmark	860	765	762	687	705	593

land; den direkte Indførsel fra Rusland udgjorde i 1906—07 $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{4}$ af Totalindførselen, i tidligere Aar ofte langt over Halvdelen. — Af Byg kommer en Del over Hamborg, men ellers kommer Indførselen paa nogle faa Procent nær kun fra Rusland.